

DRUŽINSKI PRIJATELJ

poučno - zabavni list s podobami za slovenske družine.

Izhaja dvakrat mesečno in sicer vsak drugi in četrti petek v mesecu.

Naročnina je za vse leto 3 K., za pol leta 1 K 50 st. Posamne številke po tobakarnah stanejo 10 st.

Dopise, naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati pod naslovom: Uredništvo (oziroma uprava) „Druž. Prijat.“ v Rojanu pri Trstu, števil. 3.

Poštno-hranilničnega računa števil. 864.139.

SLAVA BREZMADEŽNI!

1854

(Speval Zvonimir Masle)

1904

Obetala je v raju Evi kača zlobna
najbolje — češ še Bogu bodeta podobna:
a jejta le od prepovedanega sada,
tako se vama bode izpolnila nada!

In jedla sta nato sta se hotela skriti
Bogu a Bog je zval Adama predse priti...!
O, res so se obema brž oči odprle:
greh in prevaro zlobnega duha so zrle!

Le ven — iz raja ju je v kazen Bog zapodil,
a je po njiju ves človeški rod obsodil:
vsakdo brez božje milosti na svet prihaja
odtod: le v krstu z Bogom v spravi se sestaja.

Sam Bog Odrešenika njima napovedal
ter na človeški rod je milostno pogledal:
res — Sin ga je čez štiri tisoč let utešil,
ljubeznipoln na križu — smrti ga odrešil. —

A v svoji materi je storil Bog izjemo:
to pač kot materi Sinu nam v sveto vnemo,
in cerkev je ta nauk od nekdanje učila,
po širni zemlji vernim v srca ga globila....

A vsi stanovi in visoke šole znale
nauk o Brezmadežni so — v njemu tekmovali:
jedino dušo Bog je bil oblagodarnil:
Evo-Marijo je brezmadežno ustvaril.

Nauk je Brezmadežne pred petkrat deset leti
oznanil kot resnico oče Pij deveti,
petdesetletnico nam Pij deseti kliče,
enotno slavo peva svet čez plan in griče:

Tvoj solnčni zor — Brezmadežna — v nebes višini
otrokom Eve svita po solza dolini:
zor milosti, sladkosti, upanja, življenja —
a morska zvezda si nam iz skušnjav, trpljenja...

Lej, klanjamo do tal se Tebi, o Kraljica —
enoten dar — srce — sprejmi od nas, Devica;
zmir obvaruj — Brezmadežna — nam srca čista,
o, daj, da bomo čisti gledali kdaj Krista!

Varuj nam naš slovenski narod vse temote —
a zlasti verske mlačnosti in kužne zmote!
le verskočvrst na zemlji rastele bode srečno,
a tam pri Tebi, Mati čista, živel večno!

Marijino češčenje v Trstu.

(Zgodovinske črtice. — Spisal Matija Sila.)

Marija brez madeža spočeta,
prosi za nas, ki se k tebi zatekamo!
Vzdihljaj.

Vsepoposod proslavljajo katoličani, posebno letos, vzvišeno nebeško Kraljico Marijo. obhajaje petdesetletnico razglasenja njenega brezmadežnega spočetja za versko resnico. Zlasti se lahko ponašajo naše slovenske pokrajine s češčenjem Brezmadežne in z mnogimi sprevodi v njeno čast. Tudi pri nas so bili od nekdanj v navadi slovesni sprevodi bodisi iz Trsta ven, pa tudi iz okolice v mesto. V naslednjih vrsticah podajem nekaj zgodovinskih podatkov o Marijinem češčenju v Trstu.

Stolna cerkev sv. Justa muč. je bila prvotno posvečena Mariji Brezmadežni. Kakor se da sklepati, so že v poganski dobi tukajšnji stanovniki čistili svojo pogansko mater božjo, ki se je imenovala Cibeles, ali slovansko Ježi ali Jaga Baba. Ondi, kjer je sedaj kapela in oltar Najsvetejšega, je bil poganski tempel, menda še preden so prišli Rimljani v Trst. Sicer pravijo tržaški zgodovinarji, da je bil tempelj posvečen trem božanstvom: Jupitru, Junoni in Minervi, toda našli so že početkom preteklega stoletja popravljaje cerkveni tlak napis oltarja boginje Cibeles, in pozneje, ko so popravljali l. 1863. mozaik nad oltarjem, se je na nekem kamnu dobil napis „Isidi Aug. Sacrum“

Prihodnja številka izide 9. decembra.

(vzvišeni Izidi, materi zemlje, posvečeno). Znamenita je starinska slika Marijina v apsidi (polukrogu za oltarjem) po trditvi starinoslovcev že iz petega stoletja krščanske dobe: Mati božja z Detetom, poleg nje dva angela, sv. Mihael in sv. Gabrijel, nižje v sredi pa 12 apostolov *)

O binkoštnih praznikih je moral nekdaž kak kanonik stolne cerkve sv. Justa voditi spreved (procesijo) v Breg k Materi Božji v Pečah pri Boljuncu, ali, kakor so pravili, Madonna di „Siaris“, t. j. „Sirec“, kakor se še danes imenuje vas: Na(d)-sirec. (Sur = siv skalnat grič.) Od kedaj pa je bila navada hoditi iz Trsta v sprevedu, s križi in zastavami, na veliki binkoštni praznik na božjo pot v divje romantično, med golimi skalami in pečinami zgrajeno cerkev M. B. na „Pečah“ ali na „Sircu“ (Siaris) — kdo ve? V dnevniku stroškov stolnega kapitola sv. Justa je zabeležen že 1580. l. poseben strošek v ta namen.

V stolni cerkvi sv. Justa ni le njen najstarejši del posvečen Mariji, ampak tudi še druga dva izmed 13 oltarjev, oltar Marije Žalostne („Pieta“) in oltar Lavretanske Mat. Božje. Razni spomini se nam vzbujajo, ko omenjamo oltar Marije sedem žalosti. Škof Jurij Dobrila ga je dal popraviti 1858. l. in škof Andrej Šterk je slovesno kronal kip žalostne Marije dne 20. septembra 1896. l. ter vpeľjal in mnogo razširil bratovščino žalostne Matere Božje, ter jo neposredno pridružil glavni bratovščini služabnikov Marijinih (Servitov) v Rimu. Ker je bil goreč častivec Marijin, si je nadel ime Andrej Marija. Vsako leto je storil opravljati slovesne devetdnevnice pred praznikom žalostne Matere Božje (3. ned. septbr.) — Oltar Lavretanske M. B. pa je postavil škof Ivan Frančišek Miller, Goričan, pred župnik v Lučeniku pri Gorici, iz lastnega denarja 1712. l. Ondi je tudi pokopan, in nagrobni napis, ki si ga je menda sam napravil, oznanja, da pred vsemi naslovi, ki jih je imel: škof, tržaški grof, nj. Vel. cesarski svetnik, doktor bogoslovja, apost. vizitator itd. — želi najbolj, „da bi se imenoval in resnično bil služabnik Marijin.“ („tantis titulis hunc unum praeposuit: cliens Deiparae ut diceretur et esset.“) V istem l. 1712. je škof Miller vstanovil bratovščino „vitezov Marijinih“ (confraternita dei Cavalieri di Maria Santissima). Je ni več!

Razun stolne cerkve pričajo še druge stavbe o gorečnosti tržaških vernikov do nebeške Kraljice.

Najstarejša cerkev v Trstu je po mnenju ne-

katerih zgodovinarjev, cerkvena sv. mučenic tržaških Evfemije in Tekle, pod sedanjo cerkvijo „Velike Mat. Božje“ (St. Maria Maggiore) ali bivšo jezuitsko cerkvijo. Po starem sporočilu je bilo tukaj stanovanje sv. mučenic tržaških Evfemije in Tekle (250 po Kr.) Ta cerkev, sedaj last Kalvincev (protestantov helvetiškega veroizpovedanja), je bila v 6. stoletju sezidana in l. 1672. popravljena, kakor kaže napis: „Trst. Stanovanje sv. Evfemije in Tekle, plemenitih devic in mučenic. Prva in stolna cerkev. Svetišče brezmadežne Device Marije. Popravljeno l. 1672.“ — Imenovala se je tudi cerkev sv. Silvestra pap. L. 1784. je vlada zapovedala cerkev zapreti in prodati. Dne 13. maja 1786. so jo kupili kalvinci in jo še imajo pod imenom: „Kristusu odrešeniku“ (Christo Salvatore) posvečena.

Cesar Teodozij je dovolil l. 380., da smejo kristijani spremeniti poganske templje v krščanske cerkve. Tedaj so tudi Tržačani porabili v rimskem Tabru (Capitolium) prej omenjeni starinski tempelj ter ga posvetili Kraljici nebeški Mariji. Prvi tržaški škof Frugifer je (l. 524.) svojo stolno cerkev Marijino olepšal, bržkone postavil krasni mozaik 12 apostolov v apsidi, ter še zgradil cerkev sv. Justa muč. Te dve cerkvi ste stali posebej, dokler ju niso združili v eno samo cerkev še le v 14. stoletju. Tako je tekom stoletij nastala naša stolna cerkev sv. Justa, ki je bila najprej Marijina cerkev.

Slovela je nekdaž cerkev „Morske Matere Božje“ („Madonna del Mare“). Že l. 1298. se omenja kmetska bratovščina „Morske Matere Božje“, ki je trajala do l. 1783. L. 1761. pravi zapisnik „brigentov“, kakor so se imenovali bratje M. B., da so plačevali udje pristopnine 20 soldov in letni donesek moški 10 soldov in ženske 6 soldov. Za vsakega pokojnega brata ali sestro se je brala sv. maša, in za vse žive in mrtve brate in sestre vsako leto 60 sv. maš. Bila je to nekaka župna cerkev za nižje sloje vernikov, kmete, delavce, rokodelce in ribiče. Cerkev je imela tri ladje in tri bogato pozlačene oltarje: glavni oltar Mat. Božje, na desni strani oltar sv. Urbana, na levi sv. Marina in sv. Roteje (Doroteje) dev. muč. V cerkvi je bil lep, starinski kip Marijin, in izredno velika in debela voščena sveča, ki se je užigala samo ob največjih praznikih, in jo je nosilo osem mož v procesijah po mestu. — Ta cerkev je zgorela v noči l. do 2. januarja 1655. l. Stare važne listine in zapisniki, ki so se hranili v zakristiji, in vso drugo opravo je ljuti požar uničil; ostale so gole stene. Toda vneti verniki in bratovščina „brigentov“ so cerkev v toliko popravili, da jo je škof baron Anton Marenzi dne 3. junija 1658. l. zopet posvetil. V to cerkev so se shajali verniki, posebno

*) Ta slika spominja na staroslovansko boginjo Ježi Babo, ki je imela dva sinova Virvidab in Valigora, in dvanaest hčer, katere je snubilo dvanajst kraljevičev. Krvoločna mati je hotela vse snuboke pomoriti z ognjeno koso, a najmlajši se prebudi v vsem hčeram Babinim glave odseka, ter z brati pobegne v Babinem šolnu (čolnu) po morju. (Šafařik, star. Slov.)

romarji in vsi božjepotniki, kjer jih je blagoslavljal župnik, ki je bil vsaki krat en kanonik stolne cerkve sv. Justa. Vsi kanoniki stolne cerkve so se shajali v zadnji dan leta (31. decembra) in dekan je tedaj oddal na dražbi cerkev »Matere Božje morske« jednemu izmed kanonikov, ker je imela ta cerkev velike dohodke in je slovela kot božja pot.

Pri cerkvi »Morske Matere Božje« je bilo tržaško pokopališče v srednjem veku. Tam so imeli svoje družinske rakve (grobove) plemenitaši Marchesetti, Capuano, Stella, Martena, Bertoli in mnogi drugi.

Cesar Jožef II. je dal mnogo podružnih cerkev zapreti in prodati. Taka usoda je zadela tudi cerkev »Mat. Božje morske.« L. 1784. jo je kupil na dražbi trgovec in meščan tržaški Osvald Bernard Curti, ter jo prenaredil v navadno hišo za s a i ovanja.

V cerkvi »Morske Ma'ere Božje« se je vedno pridigovalo v slovenskem jeziku. Očetje kapucini, ki so takrat spadali pod štajersko provincijo, so vsako nedeljo oznanjevali božjo besedo v onem jeziku, ki ga je razumela večina tržaških prebivalcev. (Dalje.)

KATARINI ZA GOD.

(Marica Kralj.)

Novembra petindvajset

Dospel je letos spet,

In je Tvoj godni praznik

Prinesel na ta svet.

Naj sveta Katarina

Izprosi od Boga

Ti zdravarje mir in srečo,

Kar voščim iz srca

Svetopisemska knjiga Job in Psalem 118.

(poslovenil S. Gregorčič.)

Uvod v knjigo Job sestavil Dr. Franc Sedej.

(Gorica, Narodna tiskarna 1904 XI. + 173 in 169.
Cena K. 2 70, z zlato obr. 3 20, po pošti 20 v. več)

Vprašanje, odkod zlo, ki je moramo trpeti v svojem življenju, je zanimal ljudi vseh časov. Zato so tudi skušali razni in sicer veliki duhovi rešiti ta problem, toda sam človeški um jim ni in ne bo dal nikoli popolnoma jasnega odgovora na to vprašanje; dokaz tega nam je med drugimi nemški pesnik Goethe, ki je hotel rešiti to vprašanje v svojem »Faustu«, pa se mu ni poneslo. — Večkrat opazujemo, da morajo sicer dobri in pobožni ljudje trpeti: zakaj dovoljuje to

Bog, ki je vendarle pravičen? O tem govori svetopisemska knjiga Job, koje predmet je torej razprava o božji pravičnosti (teodiceja).

Job je tedaj v vsakem oziru zanimiva knjiga, in bo slehernega interesiralo, kako rešuje sam Bog v rečeni knjigi toli preporno vprašanje. — Knjiga pa je spisana prvotno v hebrejščini in sicer v pesniški obliki, iz česar pa sledi, da more malo kdo uživati lepoto tega velikanskega zgodovinskega speva v polni meri.

Vendarle smo mi Slovenci tako srečni, da moremo čitati Joba brez hebrejske slovnice v vrlo krasnem slovenskem prevodu. Prevod nam je poskrbel naš Gregorčič. — Bolj srečnega prelagatelja bi bili težko našli med Slovenci. Gregorčič ima namreč v sebi dvoje, kar je neizogibno potrebno, da se dobro prevede knjiga Job. On ima bogoslovsko izobrazbo in pesniško žilo. — Job je z ene strani teologična knjiga, saj je v njej pregled skoraj vse teologije stare zaveze, iz druge strani pa je njena vsebina izražena v vzvišeni pesniški obliki. Kdor hoče torej lepo prevesti to knjigo, mora biti teolog in pesnik. Pesniku, ki ne pozna teologije, se ne bi bil posrečil tako lep prevod.

O prevodu bodi rečeno le to: Pisec teh vrstic se ne zanimam za poezije in jih le redko kdaj čitam, toda o Gregorčičevem Jobu moram reči, da mi je zelo zelo všeč. Odkar ga imam, ga čitam vsak dan. Job vleče čitatelja tudi radi svoje vsebine, saj čitam v tej knjigi vendarle enkrat nekaj solidnega, med tem, ko me navadne pesmice premalo zanimajo; vedno se namreč bojim, da mi ne pride pod roke zopet tisti stari tananaj o srečni ali nesrečni ljubezni. Včasih se rado kaj takega pročita, toda večkrat opazujemo, da gre tudi ljubezen po nekem stalnem kopitu — in jih ne čitamo več z veseljem.

V Jobu pa je vse kaj drugega. Tu imamo globoke misli, in te izražene v tako gladki besedi, da čitatelja po sili vlečejo, naj jih čita. Ta prevod gotovo ni bil kaka malenkost: pesnik ima pred seboj težavno vsebino v tujem jeziku. On nam hoče podati vse, kar je v knjigi, in to je v našem slučaju še težje, ker pesnik ne sme menjati na knjigi nič, a najmanjše kako misel.

Kako se je Gregorčič držal prvotnega besedila, lahko razvidimo, če vzamemo kar tako kako vrsto iz vulgate, (t. j. latinski prevod sv. pisma) ali pa iz hebrejščine in jo primerjamo s slovenskim prevodom. XXXIV. 2 — 3 se n. pr. glasi latinski: Audite sapientes verba mea, et eruditi, auscultate me, auris enim verba probat, et guttur escas gustu diiudicat. Po hebrejščini bi se glasil prevod: do b e s e d n o: slišite, modri besedo mojo in razumni, poslušajte me: ker uho besedo presoja in grlo okuša jedi. (Kakor znano je v Vulgati eden naj-

boljših prevodov knjige Job, kar nam dokazuje tudi navedeni slučaj.) Gregorčič prevaja prav lepo :

Vi modrijani, vsak poslušaj
besede moje naj sedaj,
in kakor grlo jed preskuša
uho preskuša govor naj! (str. 117.)

Če se to kar tako čita v našem listu, se zdi popolnoma lahko in povsem naravno. Da li je pa stvar bila pesniku tako lahka ... to je zopet drugo vprašanje. — Gregorčičev Job bo gotovo figuriral med najbolj zanimivimi proizvodi slovenskega pesništva. Tu zanima oblika in vsebina, tu niso prazne fraze, temveč prevod inspirirane (od Boga navdihnjene) knjige. Ker je Gregorčič že v predmetu, bi ga prosili, naj prevede tudi žalostinke preroka Jeremije. Prepričani smo, da bi ta del sv. pisma vzbudil v slovenskem prevodu veliko pozornost, posebno če bi imel tak strokovnjaški uvod, kakor ga ima Job iz peresa Dr. Franciška Sedeja.

Kar smo rekli o Gregorčiču pesniku, lahko ponovimo o Sedeju kot strokovnjaku v svetopisemskih vedah. Tu sta se res našla dva moža, vsak v svoji stroki pri skupnem delu.

„Uvod“ je prava introdukcija v knjigo Job. Pisana je v lahki besedi in vendarle znanstveno. Kar piše Sedej o Jobovi knjigi, to lahko podpiše vsak katoliški teolog. Posebno nam ugaja, kar piše Dr. Sedej o zgodovinski resnici Joba (str. XXIX in dalje). Ker se ta uvod prodaja tudi kot posebna knjižica in je na vsak način strokovno teologična razprava, bi bili pričakovali tudi „Imprimatur!“

„Uvod“ in prevod se drug drugega spopolnujeta. Oba pisatelja sta se izkazala, vsak v svoji stroki, in oba sta se trudila, da darujeta narodu lepo knjigo, v koji najde čitatelj večne resnice in uživa istodobno poseben umotvor. Vrh tega sta prepustila gmotni dobiček „Šolskemu Domu“ v Gorici, en razlog več, da zaključimo svojo oceno z besedami tiskarne založnice: knjiga je „vredna, da diči vsako slovensko in krščansko hišo“ —

Slovinci, sezite po tej lepi knjigi in jo radi prebirajte!

Polites.

Za gospodinje.

Kako je treba ravnati s petrolejskimi svetilkami? Posoda pri svetilki, v kateri je petrolej, se mora od časa do časa izplakniti z zelo vročo vodo, ker petrolej vedno izločuje nesnago. Stari stenj iz prejšnjega leta rabiti je najbolj napačna štedljivost, ki se maščuje s slabo svetlobo. Stenj se ne sme prirezavati, temuč se mora ogorek s papirjem ali cunjjo odrgniti. Votli prostor pod lučjo

se mora vsak dan izdrgniti z vato, ki se navije okoli kake treščice, da se ne zbirajo tam saje in ogorki stenja, kar provzroča smrad. Da cilindri ne pokajo, ni druge pomoči, kakor kupiti le najboljše blago ter jih varovati prevelike spremembe v temperaturi (gorkoti) pred prižiganjem svetilke. Svetilke, ki stoje v nezakurjenih prostorih, se morajo prenesti že četrte ure prej neprižgane tja, kjer naj gorijo.

Če se ti pa petrolej po nesreči vname, pogasiš ogenj najložje, če ga poliješ z mlekom.

Steklenice očistiš prav lepo z jajčimi luščicami, če priliješ malo vode.

Laneno in žametovo obleko čisti s ščetko. Madež operi z benzino, toda pazi, da ne delaš tega v bližini ognja. Da ti ne snejo molji obleke, jo je treba večkrat prezračiti, posebno ob burji in ostrih vetrovih.

Domači zdravnik.

Kako napraviti okusno juho bolnikom?

Zreži četrte ali pol kilograma pustega mesa na drobne kosce, deni ga brez vode v steklenico s širokim vratom, postavi steklenico v lonec vode in jo pristavi k ognju. Ko je voda v loncu že 20 minut vrela, odstavi, vzemi steklenico iz lonca in odlij juho, kolikor se je je nabralo. Tako kuhana juha je posebno tečna in lahko prebavna za vsakega bolnika. — Tudi malim otrokom, ki so bolni na driski, dajaj mesto mleka tako juho, pa seveda le po žlički vsake pol ure. Odraslim, za drisko bolnim ljudem, je pa posebno dobro da daješ mehko prekuhan in precejen riž ali ječmen. (Reis-Gerstenschleim), ali pa na vodi kuhan kakao. To so najboljši pripomočki proti tej bolezni.

Kakšno meso je najbolje za bolnika?

Surovo ali pečeno je lažje prebavljivo kakor kuhano. Pustega surovega mesa nastrgaj ali pa ga na drobne kosce sesekaj, potem ga osoli in prav malo z dobro zmletim poprom potrosi in daj bolniku. — Komur pa surovo meso ne ugaja, sesekaj ali sestrgaj mu 50 gramov pustega mesa, osoli, naredi debel hlebček ter ga na surovem maslu nekoliko popeci. Tak sesekan „biftek“ je prav okusen in lahko prebavljiv.

Zobe si ohraniš,

če se že v zgodnji mladosti privadiš uživati hrano in pijačo tako, da ni ne pretopla in ne premrzla. Vtrdi si zobe tudi s tem, da ne ješ vedno le prav mehkih jedi, temveč tudi čvrsto pečen kruh. Dobro je imeti usta in zobe sicer vedno čiste in snažne, se pa preveč krtačiti in čediti z močnim drgnjem, ni zdravo.

Pij IX. proglasi nauk o Marijinem brezmadežnem spočetju za versko resnico.

(Po sliki Fr. Podestija v dvorani Brezmadežne v Vatikan.)

Kaj pravi politika ?

Avstrija. V svojem govoru v prvi seji državnega zbora je govoril dr. Körber jako ostro tudi o dogodkih v Inomostu. Predlog ital. poslanca Malfatija, da se otvori debata o ministrovem govoru, je bil sprejet. Dogodke so popisovali in pojasnjevali Nemci in Lahi, vsak iz svojega stališča, vsaka stranka je zagovarjala svoje pristaše. Psovali so se drug drugega, oboji pa so napadali vlado. Posebno ostro je govoril soc. dem. poslanec Pernerstorfer, ki je napadel tudi vladarsko hišo. Naši in češki poslanci se niso udeležili do sedaj te debate. Sploh se govori, da Čehi in Jugoslovani ne nehajo z obstrukcijo, ker za to ni povoda. Körber je tudi obljubil, da bo predložil zbornici nov načrt o starostni preskrbi delavcev in da bo izpremenjen zakon o zavarovanju delavcev glede

bolezni in nezgod. Toda iz ministrovih besed se da sklepati, da ta obljuba bo ostala le obljuba. — Shod, ki ga je priredilo preteklo nedeljo društvo „Edinost“, je bil veličasten. Udeležba je bila ogromna. Sprejeta je bila resolucija, v kateri zahtevajo tržaški Slovenci slov. ljudsko šolo v mestu. Tej zahtevi so se pridružili tudi socialni demokratje. Po shodu je spremila vsa množica, pevaže in vzklikaje, deputacijo do namestništva. S to resno manifestacijo smo pokazali Slovenci, da smo res kulturni narod in da je barbar le oni, ki nam odreka šolo na naših tleh. — Namestnik princ Hohenlohe je ukazal zopet izbrisati vse državne služabnike iz volivnih list, kar je bil ukazal njegov prednik vsled reklamacij patriotske stranke. Zato vlada v Izraelu veliko veselje. Obnašanje vlade postaja v zadnjem času vedno bolj skriv-

nostna uganka. — Večino ital. dijakov so že izpustili iz zaporov. — Do sedaj je imela v zagrebškem mestnem svetu mažaronska stranka večino. Pri zadnjih volitvah pa je zmagala narodna opozicija v vseh razredih. Bil je zadnji čas, da se je otresele kraljevi Zagreb takih gospodarjev. — V ogrski državni zbornici so bili zadnje dni burni prizori. Večina je sprejela Dánielov predlog o začasni poostitvi posl. vnika. Tisza je zmagal in tako ja onemogočena sedaj obstrukcija. Ko se je razglasil izid glasovanja, je večina ploskala Tiszi, opozicija pa je hrupno demonstrirala. Jeden poslanec je bil baje tudi ranjen. Ker hrup ni hotel ponehati, je min. predsednik zaključil zasedanje. Tudi nekateri vladni poslanci niso zadovoljni z ravnanjem Tisze, za to so izstopili iz stranke. Opozicijske stranke so se združile in hočejo vreči Tiszo. Napravile so tudi spomenico na cesarja, v kateri zahtevajo odstranjenje min. predsednika. V Budimpešti so bili zaradi tega izgredi.

Italija. Po raznih mestih Italije so bile radi dogodkov v Inomostu protiavtstrijske demonstracije. Kričali so pred avstrijskimi konzulati in zažigali avstrijske zastave. Vlada skuša udušiti te demonstracije z vojaštvom.

Francosko. Boj med vlado in sv. Stolicco se vedno bolj poostčuje. Toda privrženci vlade sami se boji o za Combessa. Nacijonalistični poslanci hočejo napeti vse sile, da ga vržejo ker so v zadnjem času prišle na dan reči, ki kažejo sedanjo vlado v skrajno slabi luči.

Vojska. Iz Port-Arturja je všel lovec torpedov „Raztoropny“. Prišel je v Čifu, kjer so ga Rusi razstrelili. Poveljnik te ladije je rekel, da Port-Artur ne pade nikdar Japoncem v roke. Med prednjimi stražami v Mandžuriji so bili bolj ostri spopadi. Japonci so hoteli zavzeti Putilov hrib, ki je velike važnosti, a so bili z velikimi zgubami odbiti. Pričakuje se v kratkem zopet večje bitke. V Mandžuriji je hud mraz.

NOVICE.

(Današnja številka) je nekako posvečena Brezmadežni, ker je zadnja pred lončanim jubileem. Opozarjamo cenjene čitatelje na slavospev v začetku lista. Če bereš zaporedoma začetne črke vseh vrst od zgoraj dol, imaš znani svetopisemski rek, ki napoveduje Marijino brezmadežno spočetje.

(Prihodnja številka) bo obsegala že 12 strani in tako tudi redno vse naslednje številke. Zato prosimo vse, ki so vneti za dobro stvar, da nas marljivo podpirajo s članki in novicami, da bo list vedno napredoval ne le v obsegu, ampak tudi v lepoti in raznolikosti.

(V proslavo Brezmadežne). Kakor že naznačeno, je imela slov. Marijina družba duhovne vaje in sicer 20. in 21. póp. v armenski cerkvi, 22. in 23. zjutraj pa v cerkvi sv. Antona novega. Včeraj 24. t. m. pa je bilo splošno sv. obhajilo, h kateremu je pristopilo okoli 600 družabnic in drugih. Duhovne vaje je vodil č. P. Alkantara Črtanec iz Novega mesta. Govori so bili zanimivi in ganljivi. Naše Slovenke ga žele še večkrat poslušati.

Nekaj posebo zanimivega pa so cerkveni govori za same mladeniče in može. Od četrta sem se zbira vsak večer ob 6 1/2 lepo število moških poslušalcev k jedrnatim govorom P. Klementa Grampovčana iz Ljubljane. V nedeljo bo ob 6 1/2 zjutraj sklepni govor in skupno sv. obhajilo. Bog daj obilo blagoslova.

Pri sv. Jakobu pa bode tridnevna pobožnost zadnje tri dni pred praznikom Brezmadežnega spočetja in sicer zjutraj okoli 5 ure.

(Manifestacijski shod) za slovenske šole v Trstu, ki se je vršil minolo nedeljo, je bil res veličasten. Navzočih je bilo nad 10.000 mož; po sprejeti resoluciji, ki zahteva slovenske šole v Trstu, je korakala vsa ta velikanska masa slovenskih očetov, na čelu ji izvoljena deputacija, pred namestništvom. Ko je bila deputacija pri namestniku, je prepevala množica gologlava „Hej Slovani“. Utis je bil nepopisen. Nato so se vračali po ulici Torrente nazaj pred „Narodni dom“, kjer so se razšli. Ta shod je res pokazal, koliko nas je tu v Trstu in kako uzorno se znamo vesti.

(Pastirsko pismo avstrijskih škofov), ki je izšlo po sklepu zadnje konference avst. ijskih škofov, se bavi obširneje z gibanjem „Proč od Rima“. Pismo odločno izjavlja, da bodita vodnika narodom v Avstriji krščanska pravičnost in ljubezen. Konferenca škofov je obravnavala še naslednje točke: Kodifikacija kanoničnega prava, katekizmi za srednje šole, katoliški shod za Avstrijo, romarsko zavetišče v Jeruzalemu, misijoni v Afriki, misijonska hiša v Briksenu.

(Umrta) je gospa Frančiška Perhave, soproga znanega tržaškega rodoljuba in trgovca Jakoba Perhavea. Bila je v 47. letu svoje dobe. — V Škednju je umrla po dolgi in mučni bolezni gosposica Ernesta Sancin Drejač, gojenka IV. tečaja ženskega učiteljišča v Gorici ter hčerka gospoda Antona Sancina-Drejača, trgovca in posestnika v Škednju ter bivšega zastopnika I. okoličanskega okraja.

(Slavnost Brezmadežne v Rojanu) se je minoli ponedeljek dobro obnesla. Redkokedaj smo še videli v Rojanu tako ogromne množice ljudstva. Žal, da je dež nekoliko motil veličasten sprevod. (iz Jelšan.) V našem dekanatu se je sklenilo

pri zadnji dek. konferenci imeti v vsaki fari posebno tridnevno v proslavo Brezmadežne. Tu pri nas se je vršila ta posebna tridnevna slavnost dne 19. 20. 21. t. m. Imeli smo procesije in dve pridigi na dan. Udeležba je bila res mnogoštevilna. Le pri tej tridnevni je prejelo svete zakramente čez 1070 ljudi. Hvaležno je treba omeniti preč. g. dekana in g. kaplana iz Trnovega in g. kaplana iz Hrušice, ki so nam s pravo gorečnostjo pomagali na prižnici in v spovednici. Monsignor dekan iz Hrušice je imel navdušen govor ob sklepu in slovesen sv. blagoslov. Verno ljudstvo je res navdušeno in hvaležno, da se je tako lepo in slovesno obhajalo to sveto leto.

(V Dekanih) je imelo 6. t. m. „Žensko podporno društvo“ svoj VII. redni občni zbor. Po končanem dnevnem redu je obč. tajnik g. I. Klemenčič imel zanimiv poučen govor. Vpisalo se je več novih članic. Društvo obstoji že 7 let in je za elo v zadnjem času pešati. Sedaj pa je zopet nekoliko oživel v tolažbo ubožnih. Shoda se je vdeležil tudi mnogoč. g. župnik in pristopil k društvu.

Zelo slovesno so praznovali v Dekanih dne 13. t. m. praznik sv. Stanislava, patrona tamošnje Marijine družbe. Slavnosti se je vdeležil tudi nadzornik slovenskih Marijinih družb monsgr. Kosec.

(Iz Kozjega na Štajerskem) nam piše prijatelj: V naši kozjanski dolini so se sedaj v pozni jeseni prikazale rumene trobentice ali godci. Za nekim grmovjem cveto prav lepo v veliki množini, kakor da je pomlad. Tudi teloh se najde v cvetju. Gostilničar Frančišek Guček pa je imel 14. t. m. tri kosce, ki so mu kosili travo in deteljo. To pa je res kaj posebnega v tem letnem času. Pa ni kdo reče, da ni nič novega v Kozjem.

Tudi pri nas smo imeli tridnevno v čast Brezmadežni, in sicer od 5. do 9. t. m. Vodila sta jo dva misijonarja od sv. Jožefa nad Celjem. Bili so to dnevi veselja, ki nam jih je pripravil nas preč. g. kanonik Janez Bosina, skrbni dušni pastir in velik častivec brezmadežne Device. To nam je pač storil v zadnji spomin, predno pojde v pokoj prvo adventno nedeljo. Prisrčen „Bog plati“ za vse, kar je v dolgih 30 letih dobrega storil kozjanski fari in dekaniji. — 1. grudna bo inštaliran novi dekan veleč. g. Henrik Verk, prej dekan Vuzeniški. Čestitamo!

(Protest sv. Očeta) V zadnji tajni seji kardinalov je imel sv. oče Pij X. tudi nagovor, v katerem se je dotaknil konkordata na Francoskem ter je izrekel svoje obžalovanje nad vojsko na daljnem vzhodu. On moli k Bogu, da bi bila vojska skoro končana. Na kršenje cerkvenih pravic, pravi dalje, je potreben javen protest. To stori iz ljubezni do Francije. Upanja nima, da se bo položaj

na Francoskem v kratkem izpremenil. Dogodki zadnjih dni kažejo, da hoče francoska vlada najskrajnejše doseči. „A ta žalostni dogodek“, končal je sveti oče, „nas ne bo dobil niti nepripravljenih, niti brez poguma, ker mi zaupamo v božjo pomoč“.

(Nevarno obolel) je v Mavhinjah č. g. vikar Anton Keber. Priporočamo ga v molitev.

(Grozna nesreča) se je pripetila v ponedeljek zvečer v tunelu pri Jesenicah na Gorenjskem. Ob 9½ zvečer so v predoru eksplodirali plini. Izvlekli so 11 mrtvecev in mnogo ranjenih. Notri kopljejo, da dobe še one, ki jih pogrešajo. Pet izmed mrtvih je iz Bovca, vsi so oženjeni in imajo družine.

(Salezijanci na Rakovniku) pri Ljubljani imajo poleg vladno priznane notranje zasebne ljudske šole še za one gojence, ki so dovršili 14. leto, notranjo obrtno šolo, na kateri podučujejo vsak večer vladno priznane učiteljske moči rokodelske vajence v vseh za svoj stan in za svojo obrt potrebnih strokah. Vsak učenec si sme izbrati ono rokodelstvo, ki mu bolj ugaja. Rokodelstva, katerega ni v zavodu, se učijo pri najboljših tverdkah v mestu.

Za vsprejem se zahteva:

1) Krstni list ali domovinski list, šolsko izpustnico, spričevalo o cepljenih kozah, spričevalo dotičnega g. župnika o obnašanju prosilca.

2) Plačati je vstopnina 20 kron, katera se vrne po treh ali štirih letih, ko se proglasi vajenca na podlagi učenega spričevala rokodelskim pomočnikom. Ako zapusti vajenec prej zavod, zgubi vstopnino, pravico na spričevalo obrtne šole in, ako dela v mestu, ga vsled pogodbe z zavodom ista tverdka ne sme več kot vajenca obdržati. (Ko vidi deček svojo škodo in sitnosti, ako ne vztraja, se uda delu bolj resno).

3) Za hrano je plačati pred vsakim mesecem, kolikor vsakemu posebej vodstvo po razmerah prosilčevih starišev ali skrbečih določi. Čim več milodarov bo prihajalo za zavod, tem več gojencev bo mogoče sprejemati za znižane mesečnine.

4) Vsi drugi stroški kakor za knjige, popraviljanje obleke, obuvala se bilježijo na račun starišev ali skrbečih.

5) Vsak gojenec mora imeti pri vstopu potrebno obleko in perilo.

Salezijanci vzgajajo mladino po načelih svojega ustanovnika don Boska na verski podlagi in navajajo gojence z nasveti, s prepričanjem, z ljubeznijo in z dobrim vzgledom, da natančno izpolnujejo svoje verske in stanovske dolžnosti. Vzgojiteljem je zlasti na srcu, da varujejo gojence slabe družbe, zato jih po možnosti povsod spremljajo in nadzorujejo. Zato jim lahko vsakdo brez strahu zaupa svoje otroke.

(**Roparski umor župnika**). V Heldenbergu blizu Frankobroda na Nemškem so minolo nedeljo našli tamošnjega katoliškega župnika umorjenega s prerezanim vratom. Očividno so ga umorili tatje, ki so ulomili v župnišče. To je razvidno iz okolnosti, da je bilo župnišče popolnoma oropano.

(**Žveplena voda**) je tista „slana“ voda v bohinjskem predoru, o kateri smo zadnjič poročali. Jako nezdravo je sedaj tam v predoru. Kovine kar po črne vsled žveplene kisline. Delavci prinašajo domov črne ure, črne gumbе, črn denar. Mnogo delavcev je šlo že domov, mnogo jih še pojde, če ne bodo kmalu odstranili nevarnosti za zdravje.

(**Ponesrečen železniški čuvaj**) — Pri Medvodah nad Ljubljano je šel po železniški progi pomožni železniški čuvaj Jakob Kramar. Za njim je privozil vlak, ki ga je prijel za plašče in vrgel ob tla. Čuvajeva roka je prišla pod kolo, ki mu je odtrgalo tri prste.

(**Čez 23 let razkrito hudodelstvo**). Pred 23 leti so našli na Furlanskem v reki Torre nekega moža, ženo, voz in konja. Ker sta bila mož in žena iz tujine, ju ni nihče spoznal ter se je splošno sodilo, da sta se po nesreči zvrnila v naraslo vodo. Sedaj pa je priznal neki kmet v Villesu na smrtni postelji, da je on z dvema vaščanoma, ki ju noče imenovati, napadel tujce, ki so ju oropali ter s konjem in vozom vred vrgli v vodo.

(**„Rodoljub“**) preneha izhajati ob novem letu.

(**Davki**). Od 1. jan. do 31. sept. t. l. je znašala svota direktnih davkov 209,043 464 kron, za 241.985 K manj nego lansko leto, indirektnih davkov pa 630,137.614 kron, za 50,204.165 K več nego lani.

(**Za knjigo „Slovenski fantje v Bosni in Hercegovini“**), katero je letos izdala „Družba sv. Mohorja“, je izdelal krasne platnice knjigovez g. Frančišek Breskvar v Ljubljani (Ribji trg). Cena vezavi v lične, res umetniško izdelane platnice, je 1 K 20 v. Posamezne platnice veljajo 80 v. Priporočamo!

(**Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani**) je vplačala trditi Ivan Perdan zopet znese tisoč kron kot delež pripadajoč naši družbi iz prodaje družbinih vžigalic. Podpirajte rodoljubne Slovenke, zavedni Slovenci to podjetje in razširjajte porabo družbinih vžigalic, saj ima družba do danes od teh vžigalic že 14.400 kron prispevkov.

Naša slika.

1854. l. je proglasil papež Pij IX. nauk o brezmadežnem spočetju Marije Device za versko resnico. Vršilo se je to s toliko slavnostjo, kakoršne

ni večni Rim kmalu doživel. Naša slika nam predčuje sijajen trenotek, ko bere papež iz svojega prestola besede proglašenja. Iz križa žari nanj nezmotljivo vodstvo sv. Duha. Obdan je Pij od velikega števila kardinalov, nadškofov in škofov, bilo jih je nad 500. Gornji del slike nam odpira pogled v nebo, ki strmi nad slavo Brezmadežne.

Izvirnik je naslikal Fr. Podesti na steno v »dvorani Brezmadežne« v papeževi palači v Rimu. Po tej velikanski sliki je naša slika posneta.

Za kratek čas.

V šoli. Učitelj: »Otroci, kdo ve kaj je muha?«

M i c i k a (dvigne roko): »Muha je tisto, kar okolo skledе leta.«

Pomota. V trgu L. so poklicali hitro k bolniku zdravnika B., ki je imel navado, da se ga je vsaki večer nalezl. V težkem stanju pride zdravnik k bolniku. Hoteč polipati na roki bolnikovi žilo, prime pijanček svojo lastno roko; drži nekoliko časa ter šteje, kako žila bije in reče mirno: »Ne bo nič hudega, le malo preveč se ga je nalezl.«

Po krščansko deliti. Mati: »No Mihec, tu imaš jabelko, pa je z Miciko lepo po krščansko deli! Mi h e c: »Kaj pa je to, po krščansko deliti?« Mati: »Da se bližnjemu da večji kos, a za se pridrži manjšega.« Mi h e c se kislo drži, pa si kmalu ve pomagati. »Mama«, reče, »pa naj Micika po krščansko deli.«

Uganke.

Rešitev uganke priobčene v zadnji številki: uganka. Pravilno jo je rešil Miroslav Česnik, dijak v Trstu.

Nove uganke.

- 1) Očetov in materin otrok, pa vendar nobenega sin. Kaj pa? (Štranj Jožef)
- 2) V vodi vre,
V ognju ne. (Kralj Marica)
- 3) Kakšnih pijancev je največ na svetu? (Števo E.)

Jeden izmed pravih rešilcev vseh treh uganek, kateremu bo pri izžrebanju sreča mila, bo smel naročiti pri nas brezplačno 100 vizitk in kuvert po svojem ukusu. Čas zglasitve do 5. decembra.

Listnica uredništva.

Dopisnikom: Poslane stvari so naša last. Toliko na znanje in uvaževanje. A. T. v M. Za takrat malo prepozno, priobčimo pa z veseljem. Nepoznani: Hvaležno prejeli Vaše opazke. O da bi bili vsi odkritosrčni! List se že prihodnjič poveča in cena ostane nespremenjena. Potoška. Hvaležno prejeli. Bog plati! Gojmir. Bravo! »Skripta« so darovali v blagohotno uporabo gospodov. Gioža. Mutatis mutandis čitaš svoj proizvod. Nekaj sem moral spustiti.